CORUPEREA ELECTORALĂ CA AMENINȚARE LA ADRESA INTEGRITĂȚII DEMOCRATICE: ABORDĂRI NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

ELECTORAL CORRUPTION AS A THREAT TO DEMOCRATIC INTEGRITY: NATIONAL AND INTERNATIONAL APPROACHES

Igor SOROCEANU
Doctorand, Academia ,,Ștefan cel Mare” a MAI,
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8719-0454

CZU: 343.352:329(478:4)

Rezumat. Coruperea electorală reprezintă una dintre cele mai grave amenințări la adresa democrației, statului de drept și legitimității instituțiilor publice. Fenomenul se manifestă prin cumpărarea voturilor, intimidarea alegătorilor, utilizarea resurselor administrative în scop electoral, finanțarea ilicită a partidelor și campaniilor, manipularea informațională și influențarea ilegală a opțiunilor politice. În Republica Moldova, actualitatea temei este amplificată de vulnerabilitățile proceselor electorale recente, marcate de interferențe externe, finanțări netransparente, dezinformare și tentative de compromitere a voinței libere a alegătorilor. Articolul analizează coruperea electorală din perspectivă juridico-penală, instituțională și democratică, evidențiind cadrul normativ național, standardele internaționale, rolul autorităților electorale, al organelor de drept, al mass-mediei, al societății civile și al cetățenilor. Cercetarea subliniază că prevenirea și combaterea coruperii electorale presupun nu doar sancțiuni penale ferme, ci și transparență financiară, educație civică, monitorizare independentă, cooperare interinstituțională și reziliență împotriva ingerințelor externe.

Cuvinte-cheie*: corupere electorală, cumpărarea voturilor, integritate electorală, finanțare ilicită, democrație, alegeri libere, răspundere juridică, educație civică.*

JEL: K16; K14; K42; D72; D73.

Abstract: Electoral corruption is one of the most serious threats to democracy, the rule of law and the legitimacy of public institutions. The phenomenon manifests itself through vote buying, voter intimidation, the misuse of administrative resources for electoral purposes, illicit financing of political parties and campaigns, information manipulation and illegal influence over political choices. In the Republic of Moldova, the relevance of the topic is amplified by the vulnerabilities of recent electoral processes, marked by foreign interference, opaque financing, disinformation and attempts to undermine voters' free will. The article analyses electoral corruption from criminal-law, institutional and democratic perspectives, highlighting the national legal framework, international standards, the role of electoral authorities, law-enforcement bodies, the media, civil society and citizens. The research underlines that preventing and combating electoral corruption requires not only firm criminal sanctions, but also financial transparency, civic education, independent monitoring, interinstitutional

cooperation and resilience against external interference.

Keywords: *electoral corruption, vote buying, electoral integrity, illicit financing, democracy, free elections, legal liability, civic education.*

JEL: K16; K14; K42; D72; D73.

Introducere. Alegerile libere, periodice, corecte și competitive constituie fundamentul oricărei democrații funcționale. Prin intermediul votului, cetățenii își exprimă voința politică, conferă legitimitate autorităților publice și participă la configurarea direcției de dezvoltare a statului. În acest sens, Codul electoral al Republicii Moldova consacră principiile sufragiului universal, egal, direct, secret și liber exprimat, statul având obligația de a garanta exprimarea liberă a voinței cetățenilor [1]. Coruperea electorală afectează direct aceste principii, deoarece transformă votul dintr-un act liber de voință într-un obiect al tranzacției ilegale sau al constrângerii. Cumpărarea voturilor, promisiunile materiale, intimidarea alegătorilor, finanțarea ilicită a campaniilor, manipularea listelor electorale și utilizarea abuzivă a resurselor publice distorsionează competiția electorală și subminează egalitatea șanselor între concurenți.

În Republica Moldova, coruperea electorală nu poate fi analizată doar ca faptă izolată, ci ca fenomen complex, aflat la intersecția dintre dreptul penal, dreptul electoral, finanțarea politică, securitatea democratică și combaterea ingerințelor externe. Alegerile recente au demonstrat că vulnerabilitățile electorale pot fi exploatate prin rețele de finanțare ilicită, dezinformare, presiuni asupra alegătorilor, utilizarea tehnologiilor digitale și influențe străine ostile [8]. Coruperea electorală produce efecte grave asupra sistemului democratic: compromite reprezentativitatea aleșilor, reduce încrederea cetățenilor în instituții, favorizează capturarea statului de către grupuri de interese și creează premisele perpetuării corupției după încheierea campaniei electorale. Un politician care accede la putere prin mijloace ilicite este tentat să utilizeze resursele publice pentru recuperarea investițiilor ilegale și pentru consolidarea influenței proprii. Prin urmare, combaterea coruperii electorale reprezintă o condiție esențială pentru consolidarea democrației, protejarea statului de drept și avansarea parcursului european al Republicii Moldova.

Gradul de investigare a problemei. Scopul cercetării. Problematica coruperii electorale este investigată la nivel național și internațional prin studii juridice, rapoarte de observare electorală, analize ale organizațiilor internaționale și documente de politici publice. În literatura de specialitate, fenomenul este tratat ca formă de criminalitate electorală, ca manifestare a corupției politice și ca amenințare la adresa integrității proceselor democratice [13].

O primă direcție de cercetare vizează cumpărarea voturilor. International IDEA definește cumpărarea voturilor ca încălcare a campaniei electorale care afectează

integritatea alegerilor și guvernanța democratică [12]. Această practică are atât o dimensiune juridică, deoarece încalcă normele penale și electorale, cât și o dimensiune sociologică, deoarece exploatează vulnerabilitățile economice ale alegătorilor.

O a doua direcție de cercetare privește integritatea finanțării politice. Finanțarea netransparentă a partidelor și campaniilor electorale creează dependențe ilegale între concurenții electorali și finanțatori, favorizând capturarea deciziei politice. În acest sens, reglementarea finanțării partidelor, controlul cheltuielilor electorale și sancționarea donațiilor ilegale sunt indispensabile pentru prevenirea coruperii electorale [2].

O a treia direcție de cercetare se referă la standardele internaționale privind alegerile democratice. Codul bunelor practici în materie electorală al Comisiei de la Veneția subliniază importanța stabilității legislației electorale, egalității șanselor, transparenței procesului electoral și protecției exprimării libere a voinței alegătorilor [7].

În cazul Republicii Moldova, subiectul a dobândit o actualitate specială după alegerile din 2024 și 2025. Raportul OSCE/ODIHR privind alegerile prezidențiale și referendumul constituțional din 2024 a constatat că procesul a fost bine administrat, dar afectat de interferențe externe ilicite, dezinformare și probleme de transparență a finanțării campaniilor [8]. Raportul privind alegerile parlamentare din 2025 a evidențiat interferențe externe, finanțare ilicită, atacuri cibernetice și dezinformare, confirmând necesitatea consolidării mecanismelor de protecție electorală [9].

Scopul cercetării constă în analiza coruperii electorale ca amenințare juridică, instituțională și democratică, cu accent pe Republica Moldova și pe standardele internaționale relevante.

Obiectivele cercetării sunt: definirea coruperii electorale; identificarea principalelor forme de manifestare; analizarea cadrului normativ național; evaluarea rolului instituțiilor competente; examinarea standardelor internaționale; evidențierea impactului fenomenului asupra democrației; formularea unor recomandări pentru prevenirea și combaterea eficientă a coruperii electorale.

Materiale utilizate și metode aplicate. Pentru elaborarea cercetării au fost utilizate acte normative naționale, documente internaționale, rapoarte de observare electorală, opinii ale Comisiei de la Veneția, studii ale organizațiilor internaționale și lucrări doctrinare privind dreptul electoral și integritatea democratică. Baza juridică națională include Codul electoral al Republicii Moldova, Codul penal, Codul contravențional și legislația privind partidele politice și finanțarea campaniilor electorale [1]. *Metoda analizei juridice* a fost utilizată pentru examinarea normelor electorale, penale și contravenționale privind coruperea electorală. *Metoda comparativă* a permis raportarea cadrului național la standardele internaționale în materie

electorală. *Metoda sistemică* a fost aplicată pentru înțelegerea coruperii electorale ca fenomen aflat la intersecția dintre drept penal, administrație electorală, finanțare politică și securitate democratică. *Metoda analizei documentare* a fost utilizată pentru examinarea rapoartelor OSCE/ODIHR și a opiniei Comisiei de la Veneția privind modificările legislative recente [7].

Rezultate și discuții. Coruperea electorală poate fi definită ca ansamblul acțiunilor ilegale sau neetice prin care se urmărește influențarea voinței alegătorilor, denaturarea competiției electorale sau modificarea nelegitimă a rezultatului alegerilor. Aceasta include oferirea, promisiunea sau acordarea unor avantaje materiale, financiare ori de altă natură în schimbul votului, precum și utilizarea constrângerii, intimidării sau manipulării pentru orientarea comportamentului electoral.

Principalele forme de corupere electorală sunt:

1. *Cumpărarea voturilor* – oferirea de bani, bunuri, servicii, avantaje sau promisiuni materiale pentru determinarea alegătorului să voteze într-un anumit mod sau să nu participe la vot. Aceasta este una dintre cele mai nocive forme de corupere electorală, deoarece afectează direct libertatea votului [12].
2. *Intimidarea și presiunea asupra alegătorilor* – utilizarea amenințărilor, presiunilor economice, administrative, sociale sau psihologice pentru influențarea opțiunii electorale.
3. *Utilizarea resurselor administrative* – folosirea bunurilor publice, funcției publice, autorității instituționale sau resurselor bugetare în favoarea unui candidat sau partid.
4. *Finanțarea ilicită a campaniilor electorale* – utilizarea surselor nedeclarate, a finanțărilor externe interzise, a intermediarilor sau a schemelor de camuflare a donațiilor [4].
5. *Manipularea informațională și dezinformarea* – răspândirea intenționată a informațiilor false sau înșelătoare pentru influențarea percepțiilor alegătorilor, delegitimarea concurenților electorali sau compromiterea încrederii în procesul electoral [8].
6. *Frauda procedurală* – manipularea listelor electorale, votul multiplu, falsificarea documentelor electorale, împiedicarea exercitării dreptului de vot sau alterarea procesului de numărare.

În Republica Moldova, cadrul normativ electoral stabilește principiile generale ale organizării alegerilor și garantează exprimarea liberă a voinței cetățenilor [1]. Totodată, Codul penal incriminează faptele care afectează drepturile electorale și integritatea procesului electoral, inclusiv coruperea alegătorilor, finanțarea ilegală a partidelor și campaniilor electorale, precum și alte acțiuni care pot compromite corectitudinea scrutinului [2].

Un element important îl constituie evoluția recentă a legislației. Comisia de la Veneția a constatat că Legea nr. 100/2025 reprezintă un răspuns legislativ complex la coruperea electorală și la amenințările conexe la adresa proceselor democratice, modificând acte normative din domeniul penal, electoral, contravențional, al protecției datelor și al securității. Totodată, aceeași instituție a atras atenția că modificările frecvente și tardive ale legislației electorale pot afecta stabilitatea dreptului electoral și încrederea cetățenilor în alegeri [10].

Rolul autorităților în combaterea coruperii electorale este esențial. Comisia Electorală Centrală trebuie să asigure administrarea imparțială a procesului electoral, monitorizarea finanțării campaniilor, transparența cheltuielilor electorale și aplicarea sancțiunilor în limitele competențelor sale. Organele de drept au obligația de a investiga prompt și eficient cazurile de corupere electorală, finanțare ilegală și ingerință externă.

Centrul Național Anticorupție, Procuratura Anticorupție, Inspectoratul General al Poliției, Serviciul de Informații și Securitate și alte instituții relevante trebuie să acționeze coordonat, în special atunci când coruperea electorală este asociată cu rețele transnaționale, finanțări externe ilicite, spălare de bani, utilizarea criptomonedelor sau campanii de dezinformare.

Mass-media are un rol important în prevenirea și demascarea coruperii electorale. Investigațiile jurnalistice pot evidenția scheme de finanțare ilegală, cumpărare a voturilor, utilizare abuzivă a resurselor administrative sau manipulare informațională. În același timp, presa trebuie să respecte standardele de echidistanță, verificare a informațiilor și responsabilitate profesională, pentru a nu deveni instrument de propagandă electorală.

Societatea civilă și observatorii electorali contribuie la consolidarea integrității scrutinelor prin monitorizare independentă, raportarea neregulilor, educație civică și informarea alegătorilor. Observarea alegerilor de către organizațiile naționale și internaționale contribuie la creșterea transparenței și la formularea de recomandări pentru îmbunătățirea cadrului electoral [8].

Responsabilitatea cetățenilor este, de asemenea, fundamentală. Alegătorii trebuie să refuze mita electorală, să raporteze tentativele de corupere, să se informeze din surse credibile și să înțeleagă că acceptarea unor beneficii materiale în schimbul votului afectează nu doar rezultatul alegerilor, ci și calitatea guvernării pentru întreaga societate.

Coruperea electorală are efecte de lungă durată. Ea generează reprezentare politică falsificată, favorizează capturarea instituțiilor, compromite politicile publice, slăbește statul de drept și reduce încrederea în democrație. Pe termen lung, aceste efecte pot alimenta populismul, autoritarismul și instabilitatea politică.

Concluzii și recomandări. Coruperea electorală reprezintă o amenințare directă la adresa democrației, deoarece afectează principiul votului liber, egal și autentic. În Republica Moldova, acest fenomen trebuie tratat nu doar ca infracțiune electorală, ci ca risc sistemic pentru securitatea democratică și pentru parcursul european al statului. Analiza efectuată demonstrează că prevenirea și combaterea coruperii electorale necesită o abordare integrată, care să combine sancțiuni penale eficiente, supraveghere electorală independentă, transparență financiară, cooperare interinstituțională, educație civică și reziliență informațională.

Se recomandă:

1. consolidarea cadrului juridic privind coruperea electorală, cu respectarea principiului stabilității legislației electorale;
2. aplicarea fermă și proporțională a sancțiunilor penale și contravenționale;
3. creșterea transparenței finanțării partidelor și campaniilor electorale;
4. întărirea capacității Comisiei Electorale Centrale de monitorizare a finanțării electorale;
5. dezvoltarea cooperării dintre CEC, CNA, Procuratură, Poliție și SIS în cazurile de finanțare ilicită și ingerință externă;
6. protejarea mass-mediei independente și stimularea jurnalismului de investigație;
7. dezvoltarea programelor de educație civică și electorală;
8. încurajarea raportării cazurilor de corupere electorală de către cetățeni;
9. consolidarea mecanismelor de observare electorală națională și internațională;
10. combaterea dezinformării și a manipulării online în campaniile electorale.

În concluzie, integritatea electorală nu poate fi protejată exclusiv prin norme penale. Ea presupune instituții funcționale, cetățeni informați, partide responsabile, presă liberă și voință politică reală. Combaterea coruperii electorale trebuie să devină o prioritate permanentă a statului, nu doar o reacție temporară în perioadele de campanie.

Referințe bibliografice

1. Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325 din 8 decembrie 2022. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 426–427, 23 decembrie 2022. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137454&lang=ro
2. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările ulterioare privind infracțiunile electorale. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17695&lang=ro

3. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, cu modificările ulterioare privind contravențiile electorale. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126364&lang=ro
4. Legea Republicii Moldova nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, cu modificările ulterioare privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122635&lang=ro
5. Centrul Național Anticorupție. (n.d.). Rapoarte anuale. Recuperat la 8 iulie 2026, de la https://cna.md/ro/rapoarte-anuale
6. Parlamentul Republicii Moldova. (2022). Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325 din 8 decembrie 2022. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 426–427, art. 770. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153001&lang=ro
7. Comisia de la Veneția. Codul bunelor practici în materie electorală. Strasbourg, 2002, ediții actualizate. https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD%282002%29023rev2-cor-rom
8. OSCE/ODIHR. Republic of Moldova: Presidential Election and Constitutional Referendum, 20 October and 3 November 2024. Election Observation Mission Final Report. Varșovia, 2025. https://odihr.osce.org/odihr/elections/moldova/587451
9. OSCE/ODIHR. Republic of Moldova: Parliamentary Elections, 28 September 2025. Election Observation Mission Final Report. Varșovia, 2026. https://odihr.osce.org/odihr/662251
10. Comisia de la Veneția. Republic of Moldova: Opinion on Law No. 100/2025 on countering electoral corruption and related threats to democratic processes. CDL-AD(2026)007. Strasbourg, 2026. https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/cdl-ad-2026-007-e
11. GRECO. Evaluation and Compliance Reports on the Republic of Moldova. Council of Europe, ediții recente. https://www.coe.int/en/web/greco/-/republic-of-moldova-new-greco-report-evaluates-progress-in-anti-corruption-measures-for-the-central-government-and-law-enforcement
12. International IDEA. Vote Buying: International IDEA Electoral Processes Primer 2. Stockholm, 2022. https://www.idea.int/sites/default/files/publications/vote-buying.pdf
13. International IDEA. Electoral Justice: The International IDEA Handbook. Stockholm, 2010. https://www.idea.int/publications/catalogue/electoral-justice-international-idea-handbook
14. IANCU, Gh.; IANCU, V. A. *Drept electoral*. București: Universul Juridic, ediție revizuită și completată, 2015.
15. DRAGNE, L. *Drept electoral*. București: Pro Universitaria, 2019.